

tento duševní stav pro právní řád nebezpečný bude v nich článkem prohlouben, není bez významu okolnost, zda hesla se závadným článkem totožná jsou propagována stranou, jejíž orgánem je časopis, v němž byl článek uveřejněn. Je-li tomu tak, možno předpokládati, že hesla, jež došla v závadném článku opětného projevu, byla čtenářům článku známa již z jinaké, předchozí propagandy strany a zejména z dřívějšího obsahu časopisu, o který jde, a pak stačilo pro záměr obžalovaným namítaný pouhé sdělení, že Ivan O. byl pro projev, uplatnivší hesla, stranou propagovaná, odsouzen. Skutečnost, že se obžalovaný neomezil na takové stručné sdělení, ale otiskl (a to dokonce po dvakráte) projev O-ův obšírně v celém jeho znění, může ve spojení s opomenutou skutečností rovnoběžné tendence časopisu poukazovati k závěru, že tak činil u vědomí významu a dosahu závadného projevu, totiž jeho způsobilosti k utvrzování a prohlubování duševního stavu předchozí propagandou v čtenářích vzbuzené, tedy ve zlém úmyslu §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky. Opomenutím obecně známé skutečnosti pro závěr o rozhodné skutkové známce zlého úmyslu závažné v předpokladech tohoto závěru stal se výrok první stolice o skutečnostech rozhodujících neúplným a rozsudek první stolice zmatečným podle čís. 5 §u 281 tr. ř. Bylo proto stížnosti vyhověti a podle §u 288 čís. 1 tr. ř. uznati dále, jak se stalo.

Čís. 2182.

Tisková novela (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.)

K beztrestnosti ve smyslu §u 4 zákona nestačí, že byly v článku na přetřes přivedeny »též« okolnosti, mající význam veřejný; musí býti hlavním a jediným cílem pachatelovým, kritikou, nevybočující z mezí, vytýčených zvláštností případu, a omezující se, pokud bylo přece třeba dotýkatí se cti jiné osoby, na míru nejnutnější, chrániti p ř e d e v š í m (v první řadě) veřejný zájem.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1925, Zm I 596/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečným stížnostem soukromého obžalobce do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 2. července 1925, jímž byl obžalovaný podle §u 259 čís. 3 tr. ř. (§§y 4 a 13 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.) sprostěn z obžaloby pro přečin podle §§ů 488, 491, 493 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Zmatečným stížnostem soukromého obžalobce nelze upříti oprávnění, pokud, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti §u 281 čís. 9 b) tr. ř., vytýká rozsudku mylně právní nazírání v otázce trestnosti vylučujícího důvodu §u 4 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. Podle tohoto ustanovení přiznává zákon obžalovanému beztrestnost i tehdy, byly-li dokázány aspoň okolnosti, pro které tvrzení zprávy mohlo býti pova-

žováro důvodně za pravdivé, a je-li zjevným úmysl, chrániti především veřejný zájem. O účelu a smyslu tohoto výjimečného ustanovení podává vysvětlení především důvodová zpráva ústavněprávního výboru k osnově tohoto zákona, podle níž veřejnému tisku v případech, v nichž šlo pachateli deliktů proti bezpečnosti cti zřejmě a v první řadě o ochranu veřejného zájmu a nikoliv o skandalisování, poskytnuto býti mělo výhodnější postavení tím, že se nežádá k jeho beztrestnosti plný důkaz pravdy, nýbrž pouze důkaz pravděpodobnosti. Totéž stanovisko zaujímá i zpráva ústavněprávního výboru k usnesení poslanecké sněmovny o vládním návrhu zákona, poukazujíc »k z a m e z e n í p ř í p a d n ý c h p o c h y b n o s t í« obzvlášť k tomu, že slůvko »p ř e d e v š í m« v odstavci prvním §u 4 tiskové novely je položeno správně, protože je účelno vyloučiti z beztrestnosti ty případy, kdy pachatel sledoval v své řadě jiný cíl, než veřejný zájem, na příklad pomstu, hanobení soupeře, osobní prospěch a t. d. Podle těchto vývodů ústavněprávního výboru jakož i podle znění zákona, přizpůsobeného těmto záměrům zákonodárce, jest zřejmo, že se přičítá slůvku »p ř e d e v š í m« v odstavci prvním §u 4 zvláštní důležitost a že účelem ustanovení toho jest, by nebyla podvázána volná kritika, dobře míněná a sloužící veřejnému zájmu; že si však současně zákonodárce též uvědomil, že by právě této volnosti mohlo býti zneužíváno nesevědomitými živly k nezřízeným výpadům proti cti jiných osob pod r o u š k o u ochrany veřejných zájmů, pročež učinil přítrž takovým přestřelkům vsunutím důležitého slůvka »p ř e d e v š í m« do zákona.

Za tohoto stavu věci omezuje se v podstatě tato zákonem stanovená úleva na případy, kde podle celého obsahu pozastaveného článku nade vši pochybnost je zřejmou snaha pachatelova, v mezích slušné, umírněné kritiky přivést na přetřes v tisku okolnosti, jaké má na mysli zákon v druhém odstavci §u 4 pod pojmem »veřejných zájmů«; kde podle celé tendence článku, vzájemného poměru mezi pachatelem a napadenou osobou a podle způsobu psaní šlo pachateli vážně a v své řadě o odkrytí nešvárů v zájmu celku, při čemž okolnost, že se musil ve svém článku »i« dotýkati cti osoby jiné, přichází v úvahu takřka pouze jako jisté předmětem diskuse podmíněné a nevyhnutelné zlo. Naproti tomu bude vyloučiti z kruhu mírnějšího pojmání podle §u 4 případy, v nichž pachatel, zneužívaje zřejmě práva volné, dobře míněné kritiky, pod záminkou, chrániti veřejný zájem, osobě jemu nepohodlné, jím nenáviděné a t. d. spílá a její čest podkopává způsobem, jenž nemá s ochranou veřejných zájmů nic společného. Z úvah těch plyne, že podle §u 4 tiskové novely nestačí, že byly ve článku na přetřes přivedeny »těž« okolnosti mající význam veřejný; musí naopak také vždy býti zjištěno, že hlavním a jediným cílem pachatelovým bylo, kritikou, nevybočující z mezí, vytýčených zvláštnostmi případu, a omezující se, pokud bylo přece třeba dotýkati se cti osoby jiné, na míru nejnutnější, chrániti p ř e d e v š í m, tudíž v své řadě veřejný zájem. Požadavku tomu napadený rozsudek nevyhovuje. Otázkou beztrestnosti zabývá se pouze druhá věta předposledního odstavce rozhodovacích důvodů, v níž soud vyvozuje z tendence článku a z okolnosti, že otištěn byl v něm obsah podání zaslaného okresní správě politické, že měl býti chráněn veřejný zájem, totiž zájem na odstranění domnělých zlořádů ve

veřejné správě, a že měl býti hájen zájem občanských stran na složení okresní správní komise. Jiného zjištění rozsudek v té příčině neobsahuje a obírají se obzvlášť i veškeré další, v předposledním odstavci rozhodovacích důvodů uvedené úvahy, pouze rozbořem otázky, zda podařil se obžalovanému důkaz pravděpodobnosti, čili nic. Že by byl kmetský soud uvažoval též o rozhodující zákonné náležitosti, zda obžalovaný sledoval cíl chániti »p ř e d e v š í m« zájmy veřejné, není z rozsudku patrné, a nelze to ani nepřímou z důvodů rozhodovacích vyčísti. Výrok soudu o beztrestnosti obžalovaného spočívá tedy na právně mylném výkladu ustanovení §u 4 tiskové novely; bylo proto zmateční stížnosti soukromého obžalobce, dovolávající se právem důvodu zmatečnosti §u 281 čís. 9 b) tr. ř., vyhověti a napadený rozsudek jako zmatečný zrušiti. Ježto pak v rozsudku a v důvodech rozhodovacích nejsou zjištěny skutečnosti, kteréž, kdyby se zákona náležitě užilo, měly by býti základem nálezu, bylo věc ve smyslu §u 288 čís. 3 tr. ř. vrátiti soudu své stolice, by o ní znovu jednal a rozhodl.

Při novém hlavním přelíčení bude na kmetském soudě, by bedlivě vyšetřil a zjistil, zda bylo zřejmé a v první řadě účelem pozastaveného článku, hájiti veřejný zájem, či zda nebyla snad obžalovanému událost, o níž tu jde, pouze vítanou příležitostí, by pod záminkou ochrany veřejných zájmů potupil čest politického odpůrce, jemu po případě jeho straně nepohodlného. Důležitými pomůckami při tom mohly by býti jednak vzájemný poměr mezi stěžovatelem a obžalovaným ve směru osobním i politickým; okolnost, zda-li obžalovaný napadal i v jiných člancích čest stěžovatelovu, a zda šlo v tomto případě snad pouze o pokračování tiskového boje z politické neb osobní nevraživosti mezi stranami a pod.; bude třeba i uvažovati o tom, zda nebyly zájmy občanských stran na složení okresní správní komise po případě na odstranění domnělých nešvárů ve veřejné správě účelně a dostatečně již hájeny tím, že společené politické strany oznámily své pochybnosti a ohrazení proti jmenování stěžovatele předsedou okresní správní komise písemně politickému jakožto povolanému úřadu, a zda bylo za tohoto stavu věci vůbec třeba ještě dalšího hájení těchto zájmů uveřejněním onoho podání v tisku. Poukazuje-li obžalovaný ve svých vývodech k tomu, že pozastavený článek vlastně byl pouze odpovědí na útok v časopise »V.«, v němž se občanským stranám vytýká, že sabotovaly práci v okresní správní komisi, nedostavivše se do zahajovací schůze dne 18. října bez udání důvodů, bude soudu uvažovati o tom, zda nebylo by v tomto směru pouhé sdělení pravé příčiny nepřítomnosti občanských zástupců bez doslovné reprodukce obsahu urážlivého podání k informaci veřejnosti úplně stačilo.

Čís. 2183.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

§ 14 čís. 5 zákona uvádí jak předměty, tak i škodlivé směry hanobení střídavě, nikoliv hromadně.

Spadá sem porovnání státu s hyenou.

Ve smyslu §u 260 čís. 1 tr. ř. jest kromě známek trestného činu v zákoně stanovených a použití určité trestní sazby podmiňujících uvéstí